2182 ـ حکم تارک نماز

سوال

احادیث صحیح تصریح به کفر تارک نماز دارد. اگر ظاهر حدیث را مد نظر قرار دهیم باید تارک نماز را از همه‌ی حقوقش در ارث محروم کرده و برای چنین کسانی قبرستانی مخصوص در نظر بگیریم و بر آن‌ها نماز میت نخوانیم و به آن‌ها سلام نگوییم، زیرا کافر سلام ندارد. فراموش نکنیم که اگر بخواهیم تعداد نمازگزاران را از میان مردان مومن و غیر مومن سرشماری کنیم شاید از ۶ درصد فراتر نرود و زنان از این هم کمتر هستند. بنابراین نظر شرع در این مورد و حکم سلام گفتن به بی‌نماز یا پاسخ به سلام آنان چیست؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

علما درباره‌ی مسلمانی که به عمد نمازش را ترک کند اما وجوب آن را انکار نکند اختلاف کرده‌اند. برخی گفته‌اند چنین کسی کافر است و از اسلام خارج شده و مرتد به حساب می‌آید. بنابراین سه روز به وی مهلت داده می‌شود و از او خواسته می‌شود توبه کند وگرنه به سبب ارتداد کشته می‌شود. سپس بر وی نماز جماعت خوانده نشده و در مقابر مسلمانان دفن نمی‌شود. با چنین کسی در هنگام حیات سلام گفته نمی‌شود و به سلامش پاسخ داده نمی‌شود و استغفار و درخواست رحمت برای وی جایز نیست و نه ارث می‌برد و نه مالش به ارث برده می‌شود بلکه به عنوان فیء در بیت المال نگه‌داری می‌شود. فرقی نمی‌کند که بی‌نمازان زیاد باشند یا کم؛ زیرا حکم با کمی یا زیادی آنان تغییر نمی‌کند.

این قول صحیح‌تر است و دلیل آن قوی‌تر است زیرا پیامبر ﷺ می‌فرماید: پیمان میان ما و آنان نماز است؛ هر که آن را ترک گوید، کفر ورزیده است این حدیث را امام احمد و صاحبان سنن با سند صحیح روایت کرده‌اند. همچنین این فرموده‌ی رسول الله ﷺ که می‌فرماید: [فاصله‌ی] میان مرد و کفر و شرک، ترک نماز است این حدیث را مسلم به همراه احادیثی دیگر در همین مورد در صحیح خود روایت نموده است.

اما جمهور علما می‌گویند: اگر وجوب آن را انکار نمود کافر و مرتد است و حکمش چنان است که پیش‌تر گذشت؛ اما اگر وجوب آن را انکار نکرد، بلکه از روی تنبلی آن را ترک گفت مرتکب گناه کبیره شده، جز آنکه به سبب آن از دین خارج نمی‌شود و سه روز به وی مهلت داده شده و از او می‌خواند توبه کند. اگر توبه کرده که الحمدلله، وگرنه به عنوان حد کشته می‌شود نه از روی کفر. بر اساس این قول، غسل داده می‌شود و کفن می‌شود و بر وی نماز خوانده می‌شود و برایش دعای

مغفرت و رحمت شده و در قبرستان مسلمانان دفن می‌شود، و ارث می‌برد و اموالش به ارث می‌رسد. یعنی به طور کلی در حال زندگی و مرگ، احکام مسلمانان گناهکار درباره‌ی وی اجرا می‌شود.